

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра міжнародної економіки

СИЛАБУС

навчальної дисципліни
Транснаціональні корпорації
обов'язкова

Освітньо-професійна програма Міжнародні економічні відносини

Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

Галузь знань 29 Міжнародні відносини

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

Факультет економічний

Мова навчання українська

Розробник: к.е.н., доцент Марченко Тетяна Володимирівна

Профайл викладача: <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-mizhnarodnoyi-ekonomiky/kolektyv-kafedry/marchenko-tetyana-volodymyrivna>

Контактний телефон: +380506663274

E-mail: t_marchenko@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1513>

Консультації: згідно з графіком

1. Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна «Транснаціональні корпорації» є обов'язковою з циклу природничо-наукової підготовки для галузі знань 29 – Міжнародні відносини. Програма розроблена на основі галузевого стандарту вищої школи. Курс «Транснаціональні корпорації» – важлива складова частина комплексу дисциплін, знати які необхідно фахівцям у галузі міжнародних економічних відносин. Пізнання ними ролі транснаціональних корпорацій у міжнародних економічних відносинах, особливостей регіональної та галузевої структури інвестиційно-виробничої діяльності ТНК, а також впливу діяльності ТНК на конкурентоспроможність національних економік істотно сприяє їхньому вмінню приймати оптимальні рішення у веденні міжнародного бізнесу.

2. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є: допомогти студентам зрозуміти особливості інтернаціоналізаційних процесів, а також оволодіти аналітичними і практичними навичками, які пов'язані з формуванням та реалізацією міжнародних стратегій транснаціональних корпорацій, у тому числі на ринку України. Це сприятиме підвищенню рівня загальноосвітньої підготовки спеціалістів, розширенню обізнаності завдяки отриманню нових знань та формуванню сучасного економічного мислення.

Кожен спеціаліст з економіки, і передусім з міжнародної економіки, повинен розуміти ті складні процеси, які, по-перше, пояснюють такий феномен, як ТНК, а по-друге, є їх внутрішньою ознакою, що розкриває сам механізм руху транснаціонального капіталу. Знання закономірностей виникнення і тенденцій розвитку транснаціональних форм капіталу є передумовою розуміння

сучасних процесів розвитку світової економіки і глобального ринкового середовища, формує методологічні основи опанування складними процесами міжнародного руху товарів, послуг, капіталу, робочої сили. Без усвідомлення ролі ТНК у сучасному світі неможлива достовірна й об'єктивна оцінка його реалій, економічних, політичних, культурних та інших відносин.

3. Пререквізити

Вивчення курсу “Транснаціональні корпорації”, який є професійно спрямованою дисципліною для студентів спеціальності “Міжнародні економічні відносини”, повинно базуватися на знанні категорій, понять, економічних законів і закономірностей, засвоєних у процесі вивчення курсів, що є базовими для опанування теорії розвитку мегаекономічного рівня: “Мікро- та макроекономіка”, “Міжнародна економіка”, “Міжнародні економічні відносини”, “Зовнішньоекономічна діяльність”.

4. Результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 29 Міжнародні економічні відносини за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та спеціальні компетентності:

СК 4. Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

СК 8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

Результати навчання:

ПРН 4. Систематизувувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендегенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

ПРН 9. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

ПРН 10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.

ПРН 11. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ПРН 12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.

ПРН 15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість кредитів	К-сть годин	Лекції (год)	Практичні (семінарські) (год)	Лабораторні (год)	Самостійна робота (год)	Індивідуальні завдання (год)	Вид підсумкового контролю
Денна	4	7	5	150	30	30	-	90	-	екзамен

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	Усього	у тому числі			
Лекції		Практична робота	Індивідуальна робота	Самостійна робота на робота	
1	2	3	4	5	6
Теми лекційних занять	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ФОРМУВАННЯ ТНК ЯК РЕЗУЛЬТАТ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ				
Тема 1. Особливості сучасного етапу транснаціоналізації світової економіки	11	2	2		7
Тема 2. Економічна природа ТНК	12	2	2		8
Тема 3. Формування ТНК як результат процесу інтернаціоналізації фірми	15	4	4		7
Тема 4. Структура, організація і внутрішня політика ТНК	12	2	2		8
Тема 5. Рух капіталу та продукції в системі ТНК	11	2	2		7
Тема 6. Основні теорії і моделі прямих зарубіжних інвестицій та ТНК	16	4	4		8
Разом за змістовий модуль 1	77	16	16		45
Теми лекційних занять	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. МЕХАНІЗМ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТНК				
Тема 7. Економічні основи діяльності ТНК	12	2	2		8
Тема 8. Формування та реалізація стратегій ТНК	11	2	2		7
Тема 9. Фінанси ТНК	15	4	4		7
Тема 10. ТНК і їх роль у передачі технологій та підприємницького досвіду	11	2	2		7
Тема 11. Особливості ТНК різних країн	12	2	2		8
Тема 12. ТНК і міжнародний бізнес в Україні	12	2	2		8
Разом за змістовий модуль 2	73	14	14		45
Усього годин	150	30	30	-	90

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота студентів з дисципліни «Транснаціональні корпорації» спрямована на засвоєння та поглиблення знань з кожної теми. Вона включає такі види робіт: опрацювання рекомендованих літературних джерел, пошукову роботу, підготовку презентацій, виконання тестових, ситуаційних та творчих завдань, які знаходяться за наступними посиланнями: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1513>, <https://classroom.google.com/c/NjYzMTc1MzgzNDNa>. Результати самостійної роботи здобувача оцінюються викладачем на практичних заняттях.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Особливості сучасної економічної глобалізації	2
2	Транснаціональний характер діяльності ТНК	3
3	Пріоритети та глобальні масштаби міжнародної діяльності ТНК	3
4	Специфіка внутрішніх корпоративних традицій європейських та американських ТНК	2

5	ТНК: проблеми монополізації, корупції та роль офшорів	2
6	Теоретичні концепції ТНК в контексті практики міжнародного бізнесу	3
7	Трансфертні ціни в діяльності ТНК та методи оптимізації оподаткування ТНК, їх характеристика та основні риси	2
8	Особливості маркетингових стратегій ТНК у міжнародному середовищі	3
9	Взаємодія ТНК із світовими фінансовими інститутами: методи співпраці	2
10	Інтернаціоналізація інноваційного процесу як унікальний внесок ТНК	2
11	Еволюційний розвиток ТНК США та основні тенденції розвитку ТНК країн ЄС	3
12	Доцільність створення українських ТНК та майбутнє української транснаціоналізації	3

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Методи навчання

МН1 – словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо)

МН2 – практичні методи (практичні роботи)

МН3 – наочні методи (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали, тощо)

МН4 – робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами

МН5 – нові інформаційні технології, комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси – ресурси, мультимедійні, дистанційні, web-конференції, вебінари тощо)

МН6 – самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни

Методи оцінювання

МО1 – екзамен

МО2 – тести, опитування, контрольні, самостійні роботи за індивідуальним завданням

МО3 – аналітичні звіти, реферати, тези доповідей, статті

МО4 – презентації результатів виконання завдань, звіт про індивідуальні завдання

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Критеріями оцінювання є:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання літературних джерел, законодавчих актів, прикладів та фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальна оцінка знань студента під час навчальних занять за кожну тему (опитування, тестування, розв'язання задач), виконанні завдань для самостійної роботи, підготовці есе – 5 балів.

Критерієм підсумкового оцінювання має бути досягнення студентом мінімальних порогових рівнів оцінок (балів) за кожним передбаченим результатом навчання. Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі екзамену в обсязі навчального матеріалу,

визначеного навчальною програмою дисципліни і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного і модульного контролю та результатів екзамену (як можливість отримання додаткових балів, якщо набрані протягом семестру бали не влаштовують студентів). У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)												Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1. Формування ТНК як результат інтернаціоналізації економіки						Змістовий модуль 2. Механізм функціонування ТНК							
T.1	T.2	T.3	T.4	T.5	T.6	T.7	T.8	T.9	T.10	T.11	T.12	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
відмінно	A (90 – 100)	відмінно
добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незадовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

8. Рекомендована література

8.1. Базова (основна)

1. Воронкова Т.Є. Транснаціональні корпорації в системі глобальної економіки: стан та проблеми. Економіка та держава. 2021. №11. С. 112-115.
2. Волошко Н.О. Транснаціональні корпорації: теоретико-методологічні основи організації діяльності в умовах глобалізації економіки. Економіка та держава. 2020. №7. С. 110–113.
3. Загарій В.К. Транснаціоналізація та її вплив на економіку України. Інтелект XXI. 2017. № 3. С. 16–22.
4. Козак Ю.Г. Транснаціональні корпорації. Навчальний посібник (2-е видання). К.: Центр навчальної літератури, 2020. 512 с.
5. Рогач О., Косьміна В. Транснаціональні корпорації та експорт нових індустріальних країн Азії. Монографія. К.: Центр навчальної літератури, 2016. 256 с.
6. Рокоча В.В., Плотніков О.В., Новицький В.Є. Транснаціональні корпорації. Навчальний посібник. К.: Таксон, 2001. 304 с.
7. Транснаціональні корпорації: тестові та ситуаційні завдання. Укл.: Т.В.Марченко. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 78 с.
8. Транснаціональні корпорації: навч.-метод. посібник. Укл.: Т.В.Марченко. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 184 с.
9. Швець Ю.О., Сухаренко Т.А. Основні етапи розвитку транснаціональних компаній та їх зв'язок з глобалізацією. Вісник Хмельницького національного університету. 2016. № 3 (1). С. 204–209.
10. Шкурат І.В. Транснаціональні корпорації у процесах глобалізації та їхній вплив на національні уряди: організаційно-правовий механізм. Право та державне управління. 2020. № 1 (1). С. 13–17.
11. Шкурупій О. Транснаціональні корпорації. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 256 с.

12. Якубовський С. О. Транснаціональні корпорації: особливості інвестиційної діяльності. К.: ЦНЛ, 2015. 488 с.

9. Інформаційні ресурси

1. Міністерство економіки України. URL: <http://me.kmu.gov.ua/>.
2. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: www.niss.gov.ua.
3. Офіційний сайт Конференції ООН з торгівлі та розвитку. URL: www.unctad.org.
4. Офіційний сайт Світового банку. URL: www.worldbank.org.
5. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: www.wto.org.
6. Представництво Європейської Комісії в Україні. URL: <http://www.delukr.cec.eu.int>.
7. Україна і Світова організація торгівлі. URL: <http://wto.in.ua/>.
8. Centre for Economic policy Research. URL: <http://www.cepr.org>.
9. International Centre for Trade and Sustainable Development. URL: <http://ictsd.org>.
10. International Monetary Fund. URL: <https://www.imf.org/en/Home>.
11. International Telecommunications Union. URL: <https://www.itu.int/en/Pages/default.aspx>.
12. International Trade and tariff data. URL: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/statis_e.htm.
13. Fortune Global 500. URL: <https://fortune.com/ranking/fortune500/>.
14. The World Economic Forum. URL: <https://www.weforum.org>.
15. United Nations Center on Transnational Corporations (UNCTC). URL: <https://uia.org/s/or/en/1100024712>.
16. World Bank Group. URL: <https://www.worldbank.org/en/home>.
17. World Investment Report. UNCTAD, 2022. URL: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2022>.
18. World Development Indicators. URL: <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>.